

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยที่จัดพิมพ์ในช่วง พ.ศ. 2521-2530" มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและวิเคราะห์หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยที่จัดพิมพ์ในช่วง พ.ศ. 2521-2530 ในแง่ของผู้จัดพิมพ์ ผู้เขียน เนื้อหา วิธีการเขียน ภาพประกอบและลักษณะรูปเล่ม ประชากรในการวิจัยได้แก่ หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยที่รวบรวมได้จากห้องสมุดและร้านหนังสือบางแห่งในกรุงเทพมหานคร จำนวนรวมทั้งสิ้น 167 ชื่อเรื่อง การดำเนินการวิจัยใช้วิธีการอ่านหนังสือที่เป็นประชากร พร้อมทั้งบันทึกลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องการวิเคราะห์ลงในแบบสำรวจและวิเคราะห์หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยที่โครงสร้างขึ้น จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติซึ่งได้แก่ การหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย 167 ชื่อเรื่อง สรุปได้ดังนี้

1. ผู้จัดพิมพ์ ผู้จัดพิมพ์หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยมี 3 ประเภท คือ สำนักพิมพ์เอกชน หน่วยราชการ และรัฐวิสาหกิจ นอกจากนี้ยังมีบางชื่อเรื่องที่ไม่ปรากฏผู้จัดพิมพ์ จากการศึกษา พบว่า ในช่วง พ.ศ. 2521-2530 ผู้จัดพิมพ์หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยมากที่สุด คือ หน่วยราชการจำนวน 79 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 47.31 โดยหน่วยราชการที่จัดพิมพ์หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยมากที่สุด คือ กรมศิลปากร จำนวน 7 ชื่อเรื่อง หน่วยราชการอื่น ๆ ส่วนใหญ่จัดพิมพ์เพียงแห่งละ 1 ชื่อเรื่อง

ผู้จัดพิมพ์หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยจำนวนรองลงมา คือ สำนักพิมพ์เอกชนจำนวน 65 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 38.92 โดยสำนักพิมพ์เอกชนที่จัดพิมพ์หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยมากที่สุด ได้แก่ บริษัท พี.เอ็ม.พับลิชชิ่งจำนวน 11 ชื่อเรื่อง สำนักพิมพ์เอกชนอื่น ๆ ส่วนใหญ่จัดพิมพ์เพียงแห่งละ 1 ชื่อเรื่อง ส่วนรัฐวิสาหกิจซึ่งเป็นผู้จัดพิมพ์

หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยประเภทหนึ่ง จักพิมพ์ 17 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 10.18 โดยในจำนวนนี้เป็นหนังสือที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจักพิมพ์ 16 ชื่อเรื่อง และบริษัทการบินไทยจักพิมพ์ 1 ชื่อเรื่อง

หนังสือที่ไม่ปรากฏผู้จักพิมพ์เป็นจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 6 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 3.50

2. ปีที่พิมพ์ เมื่อพิจารณาการระบุปีที่พิมพ์ พบว่า ปีที่มีการจักพิมพ์หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยมากที่สุด ได้แก่ พ.ศ. 2528 จำนวน 22 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 13.17 ซึ่งหน่วยราชการจักพิมพ์มากที่สุด 13 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 7.78

ปีที่มีการจักพิมพ์หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยเป็นจำนวนรองลงมา ได้แก่ พ.ศ. 2529 จำนวน 21 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 12.57 แต่ผู้จักพิมพ์เพียงสำนักพิมพ์เอกชนและหน่วยราชการ โดยหน่วยราชการจักพิมพ์มากที่สุด จำนวน 15 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 8.98

ปีที่มีการจักพิมพ์หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยน้อยที่สุด ได้แก่ พ.ศ. 2522 จำนวน 5 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 2.99 และผู้จักพิมพ์เพียงสำนักพิมพ์เอกชนและหน่วยราชการเช่นกัน โดยสำนักพิมพ์เอกชนจักพิมพ์มากที่สุดจำนวน 4 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 2.40

อนึ่งจากการศึกษาปรากฏว่าหนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย จำนวนถึง 34 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 20.30 ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ และจำนวนนี้เป็นหนังสือที่สำนักพิมพ์เอกชนจักพิมพ์มากที่สุด คือ 15 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 8.98

เมื่อจำแนกตามผู้จักพิมพ์ ปรากฏว่า ปีที่มีการจักพิมพ์หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยมากที่สุด สำหรับสำนักพิมพ์เอกชน คือ พ.ศ. 2521 และ 2528 หน่วยราชการ คือ พ.ศ. 2529 และรัฐวิสาหกิจ คือ พ.ศ. 2523 หนังสือที่ไม่ปรากฏผู้จักพิมพ์มีเพียงใน พ.ศ. 2527 และ 2530

3. ประเภทของหนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย เมื่อยึดหลักการแบ่งประเภทของเฮนส์ (Haines 1963: 306-317) ซึ่งแบ่งหนังสือท่องเที่ยวออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ พบว่า หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยมีอยู่เพียง 3 ประเภท คือ คู่มือนำเที่ยว หนังสือที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่ และหนังสือที่เป็นเรื่องเล่า หรือการถ่ายทอดประสบการณ์ตลอดจนการสังเกตของผู้เขียน ไม่มีหนังสือประเภทประวัติการท่องเที่ยวและบรรณานุกรมหนังสือท่องเที่ยว โดยจัดพิมพ์หนังสือประเภทที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่ เป็นส่วนใหญ่ จำนวน 99 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 59.28 ในจำนวนนี้เป็นหนังสือที่หน่วยราชการจัดพิมพ์มากที่สุด จำนวน 70 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 41.92

หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยจำนวนรองลงมาเป็นคู่มือนำเที่ยวจำนวน 60 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 35.93 ในจำนวนนี้เป็นหนังสือที่สำนักพิมพ์เอกชนจัดพิมพ์มากที่สุด จำนวน 33 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 19.76

หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยประเภทที่มีการจัดพิมพ์น้อยที่สุด ได้แก่ หนังสือที่เป็นเรื่องเล่าหรือการถ่ายทอดประสบการณ์ตลอดจนการสังเกตของผู้เขียน จำนวน 8 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 4.79 และทุกชื่อเรื่องจัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์เอกชน

เมื่อจำแนกตามผู้จัดพิมพ์ มีข้อแตกต่างกันดังนี้ คือ สำนักพิมพ์เอกชนจัดพิมพ์หนังสือรวมทั้ง 3 ประเภท โดยจัดพิมพ์คู่มือนำเที่ยวมากที่สุด หนังสือที่จัดพิมพ์โดยผู้จัดพิมพ์ประเภทอื่น ๆ มีอยู่เพียง 2 ประเภท คือ คู่มือนำเที่ยวและหนังสือที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่ โดยหน่วยราชการจัดพิมพ์หนังสือที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่ มากที่สุด รัฐวิสาหกิจจัดพิมพ์คู่มือนำเที่ยวมากที่สุด และหนังสือที่ไม่ปรากฏผู้จัดพิมพ์มีทั้ง 2 ประเภทในจำนวนที่เท่ากัน

4. ผู้เขียน หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยส่วนใหญ่ จำนวน 148 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 88.62 ระบุชื่อผู้เขียน โดยระบุชื่อผู้เขียนเป็นหน่วยงานเป็นส่วนมาก โดยเฉพาะหน่วยราชการ และรัฐวิสาหกิจ จำนวน 103 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 69.59 หนังสือที่ระบุชื่อผู้เขียนเป็นบุคคล มีอยู่เพียง 45 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 30.41

และในจำนวนนี้ส่วนใหญ่ผู้เขียนมีเพียง 1 คน จำนวน 32 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 71.11 เมื่อพิจารณาการระบุประวัติ คุณวุฒิ และประสบการณ์ของผู้เขียน พบว่ามีเพียง 2 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 1.2 เท่านั้นที่หารายละเอียดดังกล่าว

เมื่อจำแนกตามประเภท ปรากฏว่า หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยที่เป็นคู่มือนำเที่ยวและหนังสือหารายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่ ส่วนใหญ่ระบุชื่อผู้เขียน จำนวน 48 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 80.00 และ 92 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 92.93 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่ระบุชื่อผู้เขียนเป็นหน่วยงาน จำนวน 33 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 68.75 และ 70 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 76.09 ตามลำดับ หนังสือที่เป็นเรื่องเล่าหรือการถ่ายทอดประสบการณ์ตลอดจนการสังเกตของผู้เขียนทุกชื่อเรื่องระบุชื่อผู้เขียนเป็นบุคคล

5. เนื้อหา

5.1 ขอบเขตของเนื้อหา ขอบเขตของเนื้อหาหนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย แบ่งออกได้เป็นหนังสือที่กล่าวถึงทุกจังหวัด กล่าวถึงจังหวัดเดียว กล่าวถึงตั้งแต่ 2 จังหวัดขึ้นไป กล่าวถึงภาคใดภาคหนึ่ง และกล่าวถึงเฉพาะสถานที่ตั้งแต่ 1 แห่งขึ้นไป ผลการศึกษา พบว่า หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยส่วนใหญ่มีขอบเขตของเนื้อหา กล่าวถึงจังหวัดเดียว จำนวน 100 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 59.88 ในจำนวนนี้เป็นหนังสือที่หน่วยราชการจัดพิมพ์มากที่สุด จำนวน 74 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 44.37

หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยมีขอบเขตของเนื้อหา กล่าวถึงเฉพาะสถานที่ตั้งแต่ 1 แห่งขึ้นไป เป็นจำนวนรองลงมา จำนวน 26 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 15.57 และผู้จัดพิมพ์มีเพียงสำนักพิมพ์เอกชนและหน่วยราชการเท่านั้น โดยสำนักพิมพ์เอกชนจัดพิมพ์มากที่สุด จำนวน 22 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 13.17

หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยมีขอบเขตของเนื้อหา กล่าวถึงทุกจังหวัด มีเป็นจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 11 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 6.59 โดยผู้จัดพิมพ์มีเพียงสำนักพิมพ์เอกชน จำนวน 10 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 5.99 และรัฐวิสาหกิจ 1 ชื่อเรื่อง

หรือร้อยละ 0.60

เมื่อจำแนกตามผู้จัดพิมพ์ ปรากฏว่า สำนักพิมพ์เอกชนจัดพิมพ์หนังสือครบทุกขอบเขตของเนื้อหา โดยจัดพิมพ์หนังสือที่กล่าวถึงเฉพาะสถานที่ตั้งแต่ 1 แห่งขึ้นไปมากที่สุด หน่วยราชการจัดพิมพ์หนังสือที่กล่าวถึงจังหวัดเดียวมากที่สุด และไม่มีการจัดพิมพ์หนังสือที่กล่าวถึงทุกจังหวัดหรือกลางถึงภาคใดภาคหนึ่ง รัฐวิสาหกิจจัดพิมพ์หนังสือที่กล่าวถึงภาคใดภาคหนึ่งมากที่สุด ไม่ปรากฏว่ามีการจัดพิมพ์หนังสือที่กล่าวถึงเฉพาะสถานที่ตั้งแต่ 1 แห่งขึ้นไป ส่วนหนังสือที่ไม่ปรากฏผู้จัดพิมพ์กล่าวถึงจังหวัดเดียวทุกชื่อเรื่อง

เมื่อจำแนกตามประเภท ปรากฏว่า หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยที่เป็นคู่มือนำเที่ยว เป็นหนังสือที่กล่าวถึงจังหวัดเดียวมากที่สุด จำนวน 18 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 30.00 หนังสือที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่ เป็นหนังสือที่กล่าวถึงจังหวัดเดียวมากที่สุดเช่นกัน จำนวน 81 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 81.82 หนังสือที่เป็นเรื่องเล่าหรือการถ่ายทอดประสบการณ์ตลอดจนการสังเกตของผู้เขียน เป็นหนังสือที่กล่าวถึงตั้งแต่ 2 จังหวัดขึ้นไปมากที่สุด จำนวน 5 ชื่อเรื่อง หรือ 62.50

5.2 หัวข้อเนื้อหา แบ่งออกเป็น 5 หัวข้อใหญ่ ดังนี้

1. ภูมิศาสตร์และสภาพทั่วไป แบ่งได้เป็น 10 หัวข้อย่อย ผลจากการศึกษา พบว่า หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยจำนวนสูงสุด 143 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 86.63 นำเสนอหัวข้อย่อยทางสถานที่ตั้ง รองลงมาเป็นการคมนาคม จำนวน 131 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 78.44 และน้อยที่สุดเป็นสภาพทางธรณีวิทยา จำนวน 15 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 7.78 เมื่อจำแนกตามผู้จัดพิมพ์ ปรากฏว่า หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์เอกชน หน่วยราชการ และรัฐวิสาหกิจจำนวนมากที่สุด นำเสนอหัวข้อย่อยทางสถานที่ เมื่อจำแนกตามประเภท ปรากฏว่า คู่มือนำเที่ยวและหนังสือที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่ จำนวนมากที่สุด นำเสนอหัวข้อย่อยทางสถานที่เช่นกัน จำนวน 51 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 85.00

143
131
15
389

และ 87 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 87.88 ตามลำดับ มีเพียงหนังสือที่เป็นเรื่องเล่าหรือการถ่ายทอดประสบการณ์ตลอดจนการสังเกตของผู้เขียนเท่านั้นที่จำนวนสูงสุด นำเสนอหัวข้อย่อยทางกานภูมิประเทศ จำนวน 7 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 87.50

2. ประวัติศาสตร์ แบ่งเป็น 7 หัวข้อย่อย จากการศึกษาพบว่า หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยจำนวนมากที่สุด 127 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 76.05 นำเสนอหัวข้อย่อยทางกานประวัติเมือง รองลงมาเป็นประวัติโบราณวัตถุสถาน จำนวน 117 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 70.06 และน้อยที่สุดเป็นความหมายของชื่อเมืองท้องถิ่น สถานที่ จำนวน 27 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 16.17 เมื่อจำแนกตามผู้จัดพิมพ์และประเภท ปรากฏว่า หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์เอกชน หน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ จำนวนสูงสุด และรองลงมา คู่มือนำเที่ยว หนังสือที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่จำนวนสูงสุด และรองลงมา นำเสนอหัวข้อย่อยทางกานประวัติเมือง และประวัติโบราณวัตถุสถานตามลำดับเช่น โดยทางกานประวัติเมือง คู่มือนำเที่ยวและหนังสือที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่ นำเสนอ 38 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 63.30 และ 86 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 86.87 ตามลำดับ ทางกานประวัติโบราณวัตถุสถานนำเสนอ 34 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 56.67 และ 80 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 80.81 ตามลำดับ หนังสือที่เป็นเรื่องเล่าหรือการถ่ายทอดประสบการณ์ตลอดจนการสังเกตของผู้เขียนจำนวนสูงสุด นำเสนอหัวข้อย่อยทางกานความหมายของชื่อเมือง ท้องถิ่น สถานที่ จำนวน 5 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 62.50

3. วัฒนธรรม จากจำนวนหัวข้อเนื้อหาทางกานวัฒนธรรม 11 หัวข้อย่อย ปรากฏว่า หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยที่นำเสนอหัวข้อย่อยทางกานประเพณี และงานเทศกาล มีเป็นจำนวนสูงสุด 59 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 35.33 รองลงมาเป็นการละเล่นพื้นเมือง จำนวน 34 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 20.36 และน้อยที่สุดเป็นการตั้งบ้านเรือน จำนวน 7 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 4.19 เมื่อจำแนกตามผู้จัดพิมพ์ และประเภท ปรากฏว่า หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์เอกชน หน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ ไม่ปรากฏผู้จัดพิมพ์ จำนวนสูงสุด และรองลงมา

คู่มือนำเที่ยว หนังสือที่ไทรายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่จำนวนสูงสุด และรองลงมา นำเสนอหัวข้อย่อยทางค่านประเพณีและงานเทศกาล และการละเล่นพื้นเมืองตามลำดับเช่นกัน โดยทางค่านประเพณีและงานเทศกาล คู่มือนำเที่ยวและหนังสือที่ไทรายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่ นำเสนอ 22 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 36.37 และ 35 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 35.35 ตามลำดับ ทางค่านการละเล่นพื้นเมือง นำเสนอ 8 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 13.33 และ 26 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 26.26 ตามลำดับ หนังสือที่เป็นเรื่องเล่าหรือการถ่ายทอดประสบการณ์คลอจนาการสังเกตุของผู้เขียน นำเสนอหัวข้อย่อยเพียง 3 หัวข้อคือ การดำเนินชีวิต ประเพณีและงานเทศกาล อาหารพื้นเมือง โดยนำเสนอหัวข้อย่อยทางค่านการดำเนินชีวิตเป็นจำนวนมากที่สุด จำนวน 5 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 62.50

4. สถานที่ท่องเที่ยว หัวข้อเนื้อหาทางค่านสถานที่ท่องเที่ยว แบ่งได้เป็น 6 หัวข้อย่อย และหัวข้อที่หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยจำนวนสูงสุดนำเสนอคือโบราณวัตถุสถาน สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ศาสนา จำนวน 147 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 88.02 รองลงมาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จำนวน 130 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 77.84 น้อยที่สุดเป็นสถานเริงรมย์ จำนวน 7 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 4.19 เมื่อจำแนกตามผู้จัดพิมพ์ ปรากฏว่า หนังสือจำนวนมากที่สุดที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์เอกชน หน่วยราชการ และไม่ปรากฏผู้จัดพิมพ์ นำเสนอหัวข้อย่อยทางค่านโบราณวัตถุสถาน สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ศาสนา ยกเว้นหนังสือที่รัฐวิสาหกิจจัดพิมพ์เท่านั้นที่นำเสนอเนื้อหาทางค่านโบราณวัตถุสถาน และสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นจำนวนชื่อเรื่องมากที่สุดเท่านั้น หัวข้อย่อยที่หนังสือจำนวนน้อยที่สุด ที่จัดพิมพ์โดยผู้จัดพิมพ์ทุกประเภทนำเสนอคือ สถานเริงรมย์ เมื่อจำแนกตามประเภท ปรากฏว่า คู่มือนำเที่ยวและหนังสือที่เป็นเรื่องเล่าหรือการถ่ายทอดประสบการณ์คลอจนาการสังเกตุของผู้เขียน จำนวนสูงสุด นำเสนอหัวข้อย่อยทางค่านสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จำนวน 54 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 90.00 และ 7 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 87.50 ตามลำดับ น้อยที่สุดสำหรับคู่มือนำเที่ยวเป็นสถานเริงรมย์ จำนวน 3 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 1.80 หนังสือที่เป็นเรื่องเล่าหรือการถ่ายทอดประสบการณ์คลอจนาการ

สังเกตของผู้เขียน ไม่นำเสนอหัวข้อย่อยทางค่านสถานที่ราชการ ส่วนหนังสือที่ให้
รายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่นั้น ปรากฏว่า จำนวนสูงสุด นำเสนอ
หัวข้อย่อยทางค่านโบราณวัตถุสถาน สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ศาสนา จำนวน
96 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 96.97 และจำนวนน้อยที่สุดนำเสนอหัวข้อย่อยทางค่าน
สถานเริงรมย์ จำนวน 3 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 3.03

5. ข้อเสนอแนะสำหรับนักท่องเที่ยว จากจำนวนหัวข้อย่อย
5 หัวข้อ หัวข้อที่หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยจำนวนมากที่สุดนำเสนอ คือ ที่พัก
ร้านอาหาร และบริการต่าง ๆ จำนวน 47 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 28.14 รองลงมา
เป็น สินค้าพื้นเมือง จำนวน 35 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 20.95 น้อยที่สุดเป็น
ระเบียบพิธีการ จำนวน 7 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 4.19 เมื่อจำแนกตามผู้จัดพิมพ์
ปรากฏว่า หนังสือที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์เอกชน รัฐวิสาหกิจ และไม่ปรากฏผู้จัดพิมพ์
จำนวนสูงสุด นำเสนอหัวข้อย่อย ที่พัก ร้านอาหาร และบริการต่าง ๆ แต่หนังสือที่
จัดพิมพ์โดยหน่วยราชการ จำนวนสูงสุด นำเสนอหัวข้อย่อย ที่พัก ร้านอาหาร และ
บริการต่าง ๆ รวมทั้ง สินค้าพื้นเมือง เป็นจำนวนเท่ากัน เมื่อจำแนกตามประเภท
ปรากฏว่า หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยประเภทที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ
จังหวัด สถานที่ และหนังสือที่เป็นเรื่องเล่าหรือการถ่ายทอดประสบการณ์
การสังเกตของผู้เขียน จำนวนสูงสุด นำเสนอหัวข้อย่อยทางค่าน สินค้าพื้นเมือง
จำนวน 13 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 13.13 และ 4 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 50.00
ความคล้าย ส่วนคู่มือนักท่องเที่ยว ปรากฏว่า จำนวนสูงสุด นำเสนอหัวข้อย่อยทางค่าน
ที่พัก ร้านอาหาร และบริการต่าง ๆ จำนวน 42 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 70.00

5.3 การอ้างอิง จากการศึกษาพบว่า หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย
ส่วนใหญ่ไม่ระบุแหล่งค้นคว้าอ้างอิง จำนวน 98 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 58.68
เมื่อจำแนกตามผู้จัดพิมพ์พบว่า มีเพียงหนังสือที่หน่วยราชการจัดพิมพ์เท่านั้นที่ระบุ
แหล่งค้นคว้าอ้างอิงเป็นส่วนใหญ่ เมื่อจำแนกตามประเภท ปรากฏว่า มีเพียงหนังสือ
ที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่ เท่านั้นที่ส่วนใหญ่ระบุแหล่งค้นคว้า
อ้างอิง จำนวน 68 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 68.69

6. วิธีการเขียน วิธีการเขียนหนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยส่วนใหญ่ จำนวน
139 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 83.23 เป็นวิธีเขียนเชิงอธิบาย และในจำนวนนี้เป็น

หนังสือที่หน่วยราชการจัดพิมพ์มากที่สุด จำนวน 40 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 46.11

วิธีการเขียนแบบเล่าเรื่องผสมกับวิธีเขียนเชิงอธิบาย เป็นวิธีการเขียนที่ใช้รองลงมา แต่เป็นจำนวนที่ต่างกับแบบแรกมากคือ 17 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 10.18 ในจำนวนนี้เป็นหนังสือที่สำนักพิมพ์เอกชนจัดพิมพ์มากที่สุดคือ 14 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 8.38

วิธีการเขียนแบบบันทึกประจำวัน แบบจดหมายและแบบแสดงความคิดเห็นเป็นวิธีการเขียนที่หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยใช้น้อยที่สุด จำนวนรวมกันเป็น 4 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 2.40 และทุกชื่อเรื่องจัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์เอกชน

เมื่อจำแนกตามผู้จัดพิมพ์ ปรากฏว่า หนังสือที่สำนักพิมพ์เอกชนจัดพิมพ์ ใช้วิธีการเขียนครบทุกแบบที่น่าเสนอในตาราง โดยใช้วิธีการเขียนเชิงอธิบายมากที่สุด หนังสือที่จัดพิมพ์โดยหน่วยราชการและไม่ปรากฏผู้จัดพิมพ์ ใช้วิธีการเขียนเพียง 2 แบบ คือ วิธีการเขียนเชิงอธิบายและแบบเล่าเรื่องผสมกับวิธีเขียนเชิงอธิบาย โดยใช้วิธีการเขียนเชิงอธิบายมากที่สุด ส่วนหนังสือที่รัฐวิสาหกิจจัดพิมพ์ทุกเล่มใช้วิธีการเขียนเชิงอธิบาย

เมื่อจำแนกตามประเภท ปรากฏว่า หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยที่เป็นคู่มือนำเที่ยว และหนังสือที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่ จำนวนสูงสุด ใช้วิธีเขียนเชิงอธิบาย จำนวน 46 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 76.67 และ 93 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 93.94 ตามลำดับ ไม่มีคู่มือนำเที่ยวชื่อเรื่องใดใช้วิธีการเขียนแบบจดหมายแบบบันทึกประจำวัน และแบบแสดงความคิดเห็น และไม่มีหนังสือที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่ ชื่อเรื่องใดใช้วิธีเขียนแบบเล่าเรื่อง หนังสือที่เป็นเรื่องเล่าหรือการถ่ายทอดประสบการณ์ตลอดจนการสังเกตของผู้เขียน ใช้วิธีการเขียนแบบเล่าเรื่องผสมกับวิธีเขียนเชิงอธิบายมากที่สุด จำนวน 3 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 37.50 เท่ากับแบบบันทึกประจำวันและแบบแสดงความคิดเห็น ซึ่งรวมกันเป็น 3 ชื่อเรื่องเช่นกัน

7. ภาพประกอบ แผนที่ และแผนผัง หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยส่วนใหญ่ มีภาพประกอบ จำนวน 157 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 94.01 โดยเป็นภาพประกอบสี และขาว-ดำมากที่สุด จำนวน 62 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 39.49 จักพิมพ์ควยกระดาษ อาร์คมมากที่สุด จำนวน 75 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 47.77 เมื่อจำแนกตามประเภท ปรากฏว่า หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยทุกประเภทส่วนใหญ่มีภาพประกอบ เป็นภาพสี และขาว-ดำ จักพิมพ์ควยกระดาษอาร์ค

ในคานแผนที่และแผนผัง ปรากฏว่า หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยส่วนใหญ่มี แผนที่ จำนวน 112 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 67.07 แต่ไม่มีแผนผัง จำนวน 149 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 89.22 เมื่อจำแนกตามประเภท ปรากฏว่า หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยทุกประเภท ยกเว้นหนังสือที่เป็นเรื่องเล่าหรือการถ่ายทอดประสบการณ์ ตลอดจนการสังเกตของผู้เขียน ส่วนใหญ่มีแผนที่ และหนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย ทุกประเภท ไม่มีแผนผัง

8. ลักษณะรูปเล่ม หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยส่วนใหญ่เป็นหนังสือปกอ่อน จำนวน 149 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 89.22 จักพิมพ์ควยกระดาษปอนด์ จำนวน 88 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 52.69 เป็นหนังสือขนาด 8 หน้ายก จำนวน 114 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 68.07 และพิมพ์โดยระบบออฟเซต จำนวน 116 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 69.46 เมื่อจำแนกตามประเภท ปรากฏว่า หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยทุกประเภท ส่วนใหญ่เป็นหนังสือปกอ่อน จักพิมพ์ควยกระดาษปอนด์ ในคานขนาด ปรากฏว่า หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยทุกประเภทส่วนใหญ่ ยกเว้นหนังสือที่ให้รายละเอียด เกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่ เป็นหนังสือขนาด 16 หน้ายก ในคานการพิมพ์ ปรากฏว่า หนังสือทุกประเภท ยกเว้นหนังสือที่เป็นเรื่องเล่าหรือการถ่ายทอด ประสบการณ์ ตลอดจนการสังเกตของผู้เขียน ส่วนใหญ่จักพิมพ์โดยระบบออฟเซต

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยที่จัดพิมพ์ในช่วง พ.ศ. 2521-2530 (10 ปี) เท่าที่สำรวจพบมีจำนวนถึง 167 ชื่อเรื่อง ขณะที่หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยที่จัดพิมพ์ในช่วง พ.ศ. 2470-2520 (50 ปี) ที่อยู่ในขอบเขตการวิจัยของ กาชาจนา อาจารย์ มีจำนวน 178 ชื่อเรื่อง จึงเห็นได้ว่า หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยที่จัดพิมพ์ในช่วง พ.ศ. 2521-2530 ที่เป็นประชากรในการวิจัยมีจำนวนเพิ่มขึ้นมาก เมื่อคิดเทียบตามระยะเวลา และนอกจากนี้ยังมีประเด็นสำคัญบางประการซึ่งผู้วิจัยจะขอแยกกล่าวดังนี้

1. ผู้จัดพิมพ์ และปีที่พิมพ์ ผู้จัดพิมพ์หนังสือท่องเที่ยวไทยจำนวนมากที่สุดได้แก่ หน่วยราชการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหน่วยราชการในระดับจังหวัดต่าง ๆ ต้องจัดทำหนังสือแนะนำจังหวัด และหนังสือประวัติมหาดไทยส่วนภูมิภาคตามนโยบายของรัฐบาล เมื่อพิจารณาปีที่พิมพ์ปรากฏว่า หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย จำนวนถึง 34 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 20.36 ไม่ระบุปีที่พิมพ์ เหตุที่ไม่ระบุปีที่พิมพ์นั้น อาจเป็นเพราะผู้จัดพิมพ์ต้องการให้หนังสือมีความทันสมัยอยู่เสมอ หรือเป็นเพราะผู้จัดพิมพ์ไม่เห็นความสำคัญของการให้ข้อมูลทางบรรณานุกรมอย่างครบถ้วน ซึ่งข้อนี้เป็นสิ่งที่ควรแก้ไข ทั้งนี้เพราะตามความเป็นจริง ข้อมูลที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวบางอย่าง เช่น โรงแรมที่พัก อัตราค่าโดยสารรถไฟ หรือข้อมูลสถิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจสังคม มักล้าสมัยได้ง่าย การไม่ระบุปีที่พิมพ์จะทำให้ผู้อ่านไม่สามารถทราบได้ว่ารายละเอียดต่าง ๆ ในหนังสือยังคงทันสมัยและใช้ประโยชน์ในขณะนั้นได้หรือไม่

เมื่อพิจารณาหนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยที่ระบุปีที่พิมพ์ พบว่า ในช่วง พ.ศ. 2521-2530 หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยที่จัดพิมพ์ โดยสำนักพิมพ์เอกชนในแต่ละปีมีจำนวนค่อนข้างใกล้เคียงกัน แต่ที่จัดพิมพ์โดยหน่วยราชการมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ตั้งแต่ พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา ทั้งนี้เพราะทางจังหวัดต่าง ๆ ได้จัดทำหนังสือประวัติมหาดไทยส่วนภูมิภาคของจังหวัดกันขึ้น ตามนโยบายของกระทรวงมหาดไทยที่จะให้จังหวัดต่าง ๆ มีแหล่งข้อมูลเพื่อการศึกษา ค้นคว้า ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยหนังสือประวัติมหาดไทย

เล่มแรกจัดพิมพ์ในปี พ.ศ. 2524 ได้แก่ ประวัติดินไทยส่วนภูมิภาคจังหวัดจันทบุรี จัดทำโดยกระทรวงมหาดไทย เพื่อเป็นแบบอย่างให้แก่จังหวัดต่าง ๆ ในการจัดทำหนังสือชื่อเรื่องนี้ (กระทรวงมหาดไทย 2524 : คำนำ) ส่วนรัฐวิสาหกิจนั้น ปรากฏว่า จัดพิมพ์หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยมากที่สุดในปี พ.ศ. 2523 ซึ่งเป็นปีท่องเที่ยวไทยครั้งแรก ในปีนี้ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้จัดพิมพ์คู่มือนำเที่ยวและหนังสือพิเศษสนับสนุนปีท่องเที่ยวไทยหลายชื่อเรื่อง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ม.ป.ป. : 60) ส่วนปีท่องเที่ยวไทย 2530 ซึ่งเป็นปีท่องเที่ยวไทยครั้งที่ 2 จากการสำรวจ พบว่า การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้จัดทำคู่มือนำเที่ยวเพื่อเป็นเอกสารประกอบการเดินทางท่องเที่ยวแบบคาราวานในภาคต่าง ๆ ในปีนี้แต่หนังสือดังกล่าวมิได้ระบุปีที่พิมพ์

2. ประเภท หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยเป็นหนังสือประเภทที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเภท จังหวัด สถานที่ มากที่สุด และเป็นหนังสือประเภทที่จัดพิมพ์โดยหน่วยราชการมากที่สุดเช่นกัน โดยจัดพิมพ์ถึง 70 ชื่อเรื่อง จากจำนวนหนังสือที่หน่วยราชการจัดพิมพ์ทั้งหมด 79 ชื่อเรื่อง (ที่สำรวจพบในการวิจัยครั้งนี้) ทั้งนี้เพราะหนังสือประวัติดินไทยส่วนภูมิภาค ซึ่งจังหวัดต่าง ๆ จัดพิมพ์ขึ้นเป็นจำนวนมาก จัดอยู่ในหนังสือประเภทนี้ และนอกจากนี้ทางจังหวัดต่าง ๆ หรือหน่วยราชการอื่น ๆ ในจังหวัดนั้น ๆ ยังได้จัดทำหนังสือแนะนำ ประชาสัมพันธ์จังหวัดของตนขึ้นเป็นจำนวนมากอีกด้วย ซึ่งหนังสือเหล่านี้จัดเป็นหนังสือประเภทที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่ เช่นกัน

หนังสือท่องเที่ยวจำนวนรองลงมาเป็นคู่มือนำเที่ยว และจัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์เอกชนมากที่สุด จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ขอสังเกตประการหนึ่งที่น่าสนใจ คือ ถ้าหากจะแบ่งประเภทคู่มือนำเที่ยว ออกเป็น 3 ประเภท ตามแนวความคิดของไฮเซ (Heise 1981 : IX) คือ คู่มือนำเที่ยวที่ให้รายชื่อที่พักและร้านอาหาร คู่มือนำเที่ยวแบบพิเศษ และคู่มือนำเที่ยวที่ให้รายละเอียดกว้างขวาง ซึ่งจัดทำสำหรับนักท่องเที่ยวโดยทั่ว ๆ ไปแล้ว จะพบว่า คู่มือนำเที่ยวประเทศไทยส่วนใหญ่ เป็นประเภทที่ให้รายละเอียดกว้างขวางทั้งสิ้น คู่มือที่ให้รายชื่อที่พักและร้านอาหารเท่าที่สำรวจพบมี

เพียง 2 ชื่อเรื่อง คือ ท่องเมืองไทยไปกับเชลล์ ใ้รายชื่อที่พัก ร้านอาหาร และ
 อนุชมรด และที่จัดพิมพ์ล่าสุด ในปี พ.ศ. 2531 คือ Bangkok Restaurant Guide
 จัดพิมพ์โดย Asia Book ใ้รายชื่อร้านอาหารในกรุงเทพมหานคร
 จัดพิมพ์ควบคู่กันทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ส่วนหนังสือคู่มือนำเที่ยวแบบพิเศษ
 ซึ่งใ้รายละเอียดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะอย่าง หรือจัดทำขึ้น
 สำหรับนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มนั้น พบว่า มีเพียง 2 ชื่อเรื่อง คือ เที่ยวไป กินไป
 แนะนำร้านอาหารในวังหัวคาง ๆ สำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบแสวงหาอาหารรสชาติ
 รับประทาน และ ไปกราบคืนพระคี สำหรับนักท่องเที่ยวที่นิยมการเที่ยวชม วัด
 โดยเฉพาะในชนบท สาเหตุที่มีการจัดพิมพ์คู่มือนำเที่ยวประเภทอื่น ๆ (ที่นอกจาก
 ประเภทใ้รายละเอียดกว้างขวาง) เป็นจำนวนน้อย อาจเป็นเพราะชานักเขียนที่
 จะสร้างผลงานในแนวนี หรือมีเดันั้น ก็อาจเป็นเพราะผู้จัดพิมพ์เกรงว่าตลาดไม่
 คุ้มค่า

มีข้อที่น่าสนใจอีกประการสำหรับหนังสือคู่มือนำเที่ยว คือ ในปัจจุบันซึ่ง
 รัฐบาลสนับสนุนการท่องเที่ยวได้มีหน่วยราชการบางแห่งเริ่มจัดทำรายงานของ
 จังหวัดออกมาในรูปคู่มือนำเที่ยว ตัวอย่าง เช่น บุรีรัมย์'29 (จัดพิมพ์โดยองค์การ
 บริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์) และ นครศรีธรรมราช'30 (โดยสำนักงานจังหวัดนครศรี-
 ธรรมราช) ทั้งนี้ใ้สามารถใ้ประโยชน์ทางการท่องเที่ยวได้ไปพร้อม ๆ กัน ใน
 เล่มจะใ้ข้อมูล สถิติต่าง ๆ รายงานการปฏิบัติงานของจังหวัด พร้อมทั้งข้อมูลเพื่อการ
 ท่องเที่ยว เช่น โรงแรมที่พัก เป็นต้น

หนังสือท่องเที่ยวประเภทที่มีน้อยที่สุด คือ หนังสือที่เป็นเรื่องเล่าหรือการ
 ถ่ายทอดประสบการณ์ตลอดจนการสังเกตของผู้เขียน และทุกเล่มจัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์
 เอกชน เหตุที่หนังสือประเภทนี้มีน้อย อาจเป็นเพราะชานักเขียนที่จะผลิตผลงานใน
 แนวนี้อย่างจริงจัง โดยนักเขียนที่มีผลงานในรูปของหนังสืออย่างสม่ำเสมอมีเพียง
 ปราโมทย์ ทัศนาศูวรรณ และผลงานที่เขียนนั้นก็มีทั้งที่จัดอยู่ในประเภทนี้ และประเภท
 ที่ใ้รายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่ นักเขียนเรื่องท่องเที่ยวเมืองไทย
 คนอื่น ๆ อาทิ บริสุทธิ ประสพทรัพย์ ส่วนมากมีผลงานตีพิมพ์เฉพาะในวารสารและ

หนังสือพิมพ์รายวัน

3. ผู้เขียน จากการศึกษา พบว่า หนังสือที่สำนักพิมพ์เอกชนจัดพิมพ์ระบุชื่อผู้เขียนเป็นบุคคลเป็นส่วนใหญ่ และเมื่อจำแนกตามประเภท ปรากฏว่า หนังสือที่เป็นเรื่องเล่าหรือการถ่ายทอดประสบการณ์ตลอดจนการสังเกตของผู้เขียนทุกชื่อเรื่องระบุชื่อผู้เขียนเป็นบุคคล อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณารายละเอียดเกี่ยวกับผู้เขียนที่เป็นบุคคล ได้แก่ ประวัติ คุณวุฒิ ประสบการณ์ และผลงานที่ผ่านมา พบว่าเกือบทั้งหมดไม่ระบุรายละเอียดดังกล่าว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้เขียนยังไม่เล็งเห็นความสำคัญของการแนะนำตนเองและไม่นิยมเขียนถึงตัวเองยกเว้นว่าเป็นการอวดตัว (รัชนีกร อินเล็ก 2526 : 118)

4. เนื้อหา

ขอบเขตของเนื้อหา หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยส่วนใหญ่มีขอบเขตเนื้อหากล่าวถึงจังหวัดเดียว เมื่อพิจารณาบรรณานุกรมและบรรณนิทัศน์ หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2470-2520 ที่รวบรวมและจัดทำไว้โดยกาญจนา อัจจงค์ (2522 : 138-221) โดยใช้การแบ่งขอบเขตของผู้วิจัยเป็นเกณฑ์ พบว่า หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยที่จัดพิมพ์ในช่วง พ.ศ. 2470-2520 ที่เป็นประชากร ในการวิจัยมีขอบเขตของเนื้อหาที่กล่าวถึงจังหวัดเดียวมากที่สุดเช่นกัน รองลงมาเป็นการกล่าวถึงตั้งแต่ 2 จังหวัดขึ้นไป และน้อยที่สุดเป็น กล่าวถึงภาคใดภาคหนึ่ง ขณะที่หนังสือที่เป็นประชากรในการวิจัยของผู้วิจัย จำนวนรองลงมาเป็นหนังสือที่กล่าวถึงเฉพาะ สถานที่ ตั้งแต่ 1 แห่งขึ้นไป และน้อยที่สุดเป็นการกล่าวถึงทุกจังหวัด

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงจำนวนและคาร์ยละเอียดของหนังสือที่มีขอบเขตของเนื้อหาต่าง ๆ เปรียบเทียบกัน ปรากฏผลดังนี้ หนังสือที่กล่าวถึงทุกจังหวัด จากการรวบรวมของ กาญจนา (ซึ่งใช้การแบ่งขอบเขตของผู้วิจัยเป็นเกณฑ์) มีอยู่ 17 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 9.55 (ของหนังสือที่เป็นประชากรในการวิจัย จำนวน 178 ชื่อเรื่อง) จากการศึกษาของผู้วิจัยมีอยู่ 11 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 6.59 หนังสือที่กล่าวถึงจังหวัดเดียว จากการรวบรวมของ กาญจนา มี 71 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 39.89

ของผู้วิจัยมี 100 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 59.88 หนังสือที่กล่าวถึงตั้งแต่ 2 จังหวัดขึ้นไป จากการรวบรวมของ กาญจนนา มี 63 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 35.39 ของผู้วิจัย 14 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 8.38 หนังสือที่กล่าวถึงภาคใดภาคหนึ่ง จากการรวบรวมของ กาญจนนา มี 9 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 5.06 ของผู้วิจัยมี 16 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 9.58 หนังสือที่กล่าวถึงเฉพาะสถานที่ตั้งแต่ 1 แห่งขึ้นไป จากการรวบรวมของ กาญจนนา มี 18 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 10.11 ของผู้วิจัยมี 26 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 15.57 จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยในช่วงที่ผู้วิจัยทำการศึกษา คือ พ.ศ. 2521-2530 มีข้อแตกต่างจากหนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยที่จัดพิมพ์ในช่วงก่อนหน้า ตรงที่หนังสือที่กล่าวถึงจังหวัดเดียว กล่าวถึงภาคใดภาคหนึ่ง และกล่าวถึงเฉพาะสถานที่ตั้งแต่ 1 แห่งขึ้นไป มีการจัดพิมพ์มากขึ้น แต่หนังสือที่กล่าวถึงทุกจังหวัด และกล่าวถึงตั้งแต่ 2 จังหวัดขึ้นไป มีจำนวนลดลง โดยเฉพาะหนังสือที่กล่าวถึงตั้งแต่ 2 จังหวัดขึ้นไป มีจำนวนลดลงเป็นอย่างมาก

หัวข้อเนื้อหา หัวข้อเนื้อหาที่มีประเด็นที่น่าสนใจมีดังนี้

1. วัฒนธรรม หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยจำนวนสูงสุด นำเสนอหัวข้อย่อยทางคานประเพณีและงานเทศกาล แต่เป็นจำนวนไม่ถึงร้อยละ 50 ของหนังสือทั้งหมด คือเพียงร้อยละ 35.33 เมื่อจำแนกตามประเภท ปรากฏว่า คู่มือนำเที่ยว หนังสือที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่ จำนวนสูงสุด นำเสนอหัวข้อย่อยทางคานประเพณีและงานเทศกาล แต่เป็นจำนวนไม่ถึงร้อยละ 50 ของหนังสือแต่ละประเภทเช่นกัน จากผลการวิจัยดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า ผู้เขียนหนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยยังไม่มีความสำคัญแก่นิเวศทางคานนี้เท่าที่ควร ทั้งที่คานหลักวิชาการท่องเที่ยว นั้น วัฒนธรรมของมนุษย์ในสังคม อาทิ รูปแบบการดำเนินชีวิต การตั้งบ้านเรือน ประเพณีหรือการละเล่นต่าง ๆ จัดเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทหนึ่ง ซึ่งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เช่นเดียวกับโบราณวัตถุสถานหรือสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

2. สถานที่ท่องเที่ยว หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยจำนวนมาก ที่สุด นำเสนอหัวข้อย่อยทางค่านิยมทางวัฒนธรรม สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ศาสนา รองลงมาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ น้อยที่สุดเป็นสถานเริงรมย์ ซึ่งเมื่อจำแนกตามผู้จัดทำและประเภท ปรากฏว่า หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยที่จัดทำโดยสำนักพิมพ์เอกชน หน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ คู่มือนำเที่ยว หนังสือที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่ หนังสือที่เป็นเรื่องเล่าหรือการถ่ายทอดประสบการณ์ตลอดจนการสังเกตของผู้เขียน นำเสนอหัวข้อย่อยทางค่านิยมทางวัฒนธรรม สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ศาสนา เป็นจำนวนมากสูงสุด หรือรองลงมา และสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นจำนวนมากสูงสุด หรือรองลงมาเช่นกัน หัวข้อย่อยที่หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยจำนวนมากน้อยที่สุด ทั้งที่จำแนกตามผู้จัดทำ และประเภท นำเสนอ คือ สถานเริงรมย์ เหตุที่หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยจำนวนมาก นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับโบราณวัตถุสถาน สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ศาสนา และสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาตินั้น เป็นเพราะสถานที่ท่องเที่ยวประเภทนี้มีอยู่มากในทุกภาคของประเทศไทย ส่วนสาเหตุที่นำเสนอเรื่องสถานเริงรมย์ต่าง ๆ เช่น ไนต์คลับ บาร์ เป็นจำนวนน้อย อาจเนื่องมาจากเหตุผลที่ ปราโมทย์ ทัศนาศูวรรณ (ม.ป.ป.: 267) ใ้กล่าวไว้คือ "...นักเขียนสารคดีท่องเที่ยวที่ส่วนใหญ่แล้วเขาจะไม่แตะต้องเรื่องของกลางคืน หนังสือนำเที่ยวหรือไกด์บุ๊กระดับชาติที่สำนักงานท่องเที่ยวประเทศต่าง ๆ จัดทำขึ้น จะไม่พูดถึงแหล่งราตรีเลย เพราะนั่นเป็นสิ่งซึ่งทุกเมืองทุกประเทศต้องมี แต่ไม่ใช่สิ่งดึงดูดใจในด้านการท่องเที่ยว จึงไม่มีความหมายหากจะนำสิ่งเหล่านั้นมาโฆษณา เพราะนอกจากจะไม่มีประโยชน์นักในด้านการเชิญชวนนักท่องเที่ยวแล้ว ยังเท่ากับเป็นการประจานเกียรติภูมิของตัวเองอีกด้วย..."

3. ข้อเสนอแนะสำหรับนักท่องเที่ยว เมื่อจำแนกหนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยตามประเภท พบว่า หนังสือที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่ จำนวนสูงสุด นำเสนอหัวข้อย่อยทางค่านิยมทางวัฒนธรรม แต่เป็นจำนวนน้อยมาก คือ ร้อยละ 13.13 สาเหตุที่หนังสือที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่ ไม่ค่อยนำเสนอเนื้อหาทางค่านิยมทางวัฒนธรรมเป็นเพราะหนังสือประเภทนี้มุ่งให้ความรู้และข้อมูลต่าง ๆ เป็นสำคัญ มิได้มีจุดมุ่งหมายที่จะให้เป็นคู่มือนำเที่ยวโดยตรง

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาหัวข้อย่อยอื่น ๆ คือ ระเบียบวิธีการ สืบค้นในเมือง การเตรียมตัวและการปฏิบัติคนในสถานที่ท่องเที่ยว พบว่า คู่มือนำเที่ยวจำนวนน้อย (ไม่ถึงร้อยละ 50 ของคู่มือนำเที่ยวทั้งหมด) นำเสนอหัวข้อย่อยเหล่านี้ ดังนั้น ผู้เขียนหนังสือประเภทคู่มือนำเที่ยวจึงควรเพิ่มเติมเนื้อหาทางค่านิยมความเหมาะสม เพื่อให้คู่มือนำเที่ยวสามารถใช้ประโยชน์ทางการท่องเที่ยวได้กว้างขวางขึ้น

การอ้างอิง หนังสือท่องเที่ยวไทยส่วนใหญ่ไม่ระบุแหล่งค้นคว้าอ้างอิง เมื่อจำแนกตามผู้จัดพิมพ์และประเภท ปรากฏ มีเพียงหนังสือที่จัดพิมพ์โดยหน่วยราชการ และเป็นหนังสือที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่เท่านั้นที่ส่วนใหญ่ระบุแหล่งค้นคว้าอ้างอิง หนังสือที่เป็นเรื่องเล่าหรือการถ่ายทอดประสบการณ์ตลอดจนการสังเกตของผู้เขียนทุกชื่อเรื่อง ไม่ระบุแหล่งค้นคว้าอ้างอิง และคู่มือนำเที่ยวระบุแหล่งค้นคว้าอ้างอิงเพียง 1 ชื่อเรื่อง สำหรับคู่มือนำเที่ยวนั้น จากการสังเกตของผู้วิจัยในการศึกษาคั้งนี้ พบว่า ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นหนังสือวิชาการ คือ มีข้อมูลที่ของค้นคว้าจากแหล่งต่าง ๆ มิใช่เขียนจากประสบการณ์หรือความคิด ความเข้าใจของผู้เขียนโดยตรง โดยเหตุนี้ผู้เขียนจึงควรระบุแหล่งค้นคว้าอ้างอิงด้วย เพราะการให้รายละเอียดดังกล่าว นอกจากจะทำให้ผู้อ่านสามารถค้นคว้าเพิ่มเติมได้แล้ว ยังทำให้เนื้อหาของหนังสือมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

4. วิธีการเขียน หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยประเภทคู่มือนำเที่ยว และหนังสือที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่ส่วนใหญ่ใช้วิธีเขียนเชิงอธิบาย โดยคู่มือนำเที่ยวที่ใช้วิธีการเขียนแบบเล่าเรื่อง มีอยู่เพียง 5 ชื่อเรื่อง ใช้วิธีการเขียนแบบเล่าเรื่องผสมกับวิธีเขียนเชิงอธิบาย 9 ชื่อเรื่อง หนังสือที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่ ที่ใช้วิธีการเขียนแบบเล่าเรื่องผสมกับวิธีเขียนเชิงอธิบายมีอยู่ 5 ชื่อเรื่อง ใช้วิธีการเขียนแบบจดหมายเพียง 1 ชื่อเรื่อง โดยเหตุที่ใช้วิธีการเขียนเชิงอธิบาย ซึ่งเป็นวิธีการเขียนของหนังสือทางวิชาการเป็นจำนวนมาก ผู้เขียนหนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คู่มือนำเที่ยวจึงน่าจะหันมาใช้วิธีการเขียนแบบอื่น ๆ บางเช่น แบบเล่าเรื่อง เพื่อให้หนังสือมีความน่าสนใจ ให้ทั้งความรู้และความบันเทิง ไปพร้อม ๆ กัน เช่นเดียวกับหนังสือที่เป็นเรื่องเล่าหรือ

การถ่ายทอดประสบการณ์ตลอดจนการสังเกตของผู้เขียน (หนังสือประเภทนี้ส่วนมากมุ่งให้ความสนุกสนานแก่ผู้อ่านเป็นสำคัญ)

5. ภาพประกอบ แผนที่ แผนผัง ภาพประกอบ แผนที่ และ แผนผัง เป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับหนังสือท่องเที่ยว โดยเฉพาะคู่มือนำเที่ยว ทั้งนี้เพราะจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจถึงลักษณะต่าง ๆ ของสถานที่ท่องเที่ยวได้ดียิ่งขึ้น ผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยทุกประเภทที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์เอกชน หน่วยงานราชการ รัฐบาลกิจและ ไม่ปรากฏผู้จัดพิมพ์ส่วนใหญ่มีภาพประกอบและแผนที่ ข้อมูลนี้ชี้ให้เห็นว่าผู้เขียน ผู้จัดพิมพ์ ส่วนมากให้ความสำคัญในเรื่องนี้ โดยภาพประกอบนั้นส่วนใหญ่เป็นภาพสีและขาว-ดำ จัดพิมพ์ด้วยกระดาษอาร์ต อย่างไรก็ตามแผนผังยังมีเป็นจำนวนน้อย ผู้เขียนหรือผู้จัดพิมพ์จึงควรเพิ่มเติมแผนผังในหนังสือที่จัดพิมพ์ด้วย โดยเฉพาะคู่มือนำเที่ยว

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้เขียน ผู้จัดพิมพ์

1. ผู้จัดพิมพ์ระบุปีที่พิมพ์หนังสือเสมอ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถประเมินได้ว่า ข้อมูลในหนังสือ นั้น ยังคงใช้ประโยชน์ในปัจจุบันได้หรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่ และคู่มือนำเที่ยว และนอกจากปีที่พิมพ์ ผู้จัดพิมพ์ยังควรระบุข้อมูลทางบรรณานุกรมอื่น ๆ ได้แก่ ชื่อผู้เขียน ชื่อผู้จัดพิมพ์ ให้ครบถ้วนด้วย เพื่อประโยชน์แก่ผู้ศึกษาคนควาและบรรณารักษ์ในการทำบัตรรายการ และการควบคุมทางบรรณานุกรม

2. ควรมีการจัดทำคู่มือนำเที่ยวประเภทอื่น ๆ มากขึ้น นอกเหนือจากคู่มือนำเที่ยวที่ให้รายละเอียดกว้างขวาง อาทิ คู่มือนำเที่ยวที่แนะนำการท่องเที่ยวแบบประหยัด โดยเฉพาะสำหรับเยาวชน นักศึกษา ทั้งนี้เพราะ สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจในยุคปัจจุบัน ดังเช่น หนังสือชื่อ Let's Go: The Budget Guides ที่จัดพิมพ์โดย Haward Student Agencies เป็นต้น โดยก่อนการจัดทำ ผู้จัดพิมพ์อาจประเมินความต้องการของตลาดก่อนว่าต้องการคู่มือนำเที่ยวประเภทไหน

3. ในคานเนื้อหา จากการวิจัย พบว่า หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทยส่วนมาก ยังขาดเนื้อหาทางวัฒนธรรมและข้อเสนอแนะสำหรับนักท่องเที่ยว ผู้เขียนจึงควรเพิ่มเติม ในส่วนนี้ โดยเฉพาะคู่มือนำเที่ยว ทั้งนี้เพราะความรู้ทางวัฒนธรรม อาทิ ประเพณี การ- เล่นพื้นเมือง ภาษาและวรรณกรรม ความเชื่อ ฯลฯ จะช่วยให้นักท่องเที่ยวรู้จัก และเข้าใจผู้คนในท้องถิ่นต่าง ๆ ได้ดีขึ้น ทั้งยังเป็นสิ่งดึงดูดใจหรือทรัพยากรการ ท่องเที่ยวประเภทหนึ่ง ส่วนข้อเสนอแนะสำหรับนักท่องเที่ยว อาทิ ที่พัก ร้านอาหาร บริการต่าง ๆ ก็จะช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่การท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก

4. สำหรับหนังสือประเภทที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่ หรือคู่มือนำเที่ยว บางชื่อเรื่องที่มีลักษณะเป็นหนังสือวิชาการ ต้องใช้ข้อมูล สถิติต่าง ๆ มาประกอบการเขียน ผู้เขียนควรระบุแหล่งคนควาอ้างอิงเสมอ และการ ระบุแหล่งคนควาอ้างอิง ควรทำในรูปแบบเชิงบรรณหรือแทรกปนในเนื้อหา รวมทั้ง บรรณานุกรมท้ายเล่ม เพื่อให้เป็นระเบียบแบบแผน ตามที่ยอมรับกันโดยทั่วไป

5. ควรจัดทำแผนผังเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในคู่มือนำเที่ยว เพราะ แผนผังจะช่วยให้เข้าใจถึงลักษณะต่าง ๆ ของสถานที่ท่องเที่ยวได้มากขึ้น นอกจากนั้น ยังควรจัดทำครรชนชื่อสถานที่ท่องเที่ยว โดยเฉพาะหนังสือที่กล่าวถึงหลาย ๆ จังหวัด รวมกัน เพราะครรชนนี้จะช่วยให้ผู้อ่านค้นเรื่องได้อย่างรวดเร็ว และละเอียดกว่า สารบัญ และทำให้หนังสือเล่มนั้นเป็นแหล่งอ้างอิงสำเร็กรูป (Quick reference) ที่มีคุณค่า

6. เนื่องจากต้นทุนการจัดพิมพ์หนังสือท่องเที่ยวมักจะสูง โดยเฉพาะหนังสือ ที่มีภาพประกอบและจัดพิมพ์ด้วยกระดาษอย่างดี และโดยเฉพาะหากต้องเพิ่มส่วนพิเศษ เช่น แผนที่ แผนผัง ครรชนนี้ ผู้จัดพิมพ์อาจลดต้นทุนการผลิตได้โดยการหาโฆษณา เช่น โฆษณาของโรงแรม ภัตตาคารร้านอาหาร หรือกิจการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ กิจการท่องเที่ยว ดังเช่นที่ปรากฏในคู่มือนำเที่ยวบางเล่ม เช่น คู่มือท่องเที่ยวทั่วไทย (จัดพิมพ์โดยบริษัท คิวซี มาร์เก็ตติ้ง) หรือ รวมภาคกลาง รวมภาคเหนือ รวมภาค อีสาน และ รวมภาคใต้ (จัดพิมพ์โดยบริษัท พี. เอ็ม. พับลิชซิ่ง)

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ในต่างประเทศ ได้มีการค้นคว้าเรื่องการจัดพิมพ์หนังสือท่องเที่ยวมาเป็นเวลานานแล้ว บางสำนักพิมพ์ได้จัดพิมพ์ไว้เป็นชุด ชุดละเมืองหรือชุดละประเทศ ให้ผู้อ่านสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้ ยิ่งไปกว่านั้นในบางประเทศ รัฐบาลได้ยื่นมือเข้ามาสนับสนุนการจัดพิมพ์ การวางแบบรูปเล่ม การจัดทำ หนังสือที่เน้นการท่องเที่ยวภายในประเทศของตน รวมทั้งสนับสนุนส่งเสริมให้มีการแปลเป็นภาษาต่าง ๆ เผยแพร่ไปทั่วโลก (ความเคลื่อนไหวของหนังสือสารคดีท่องเที่ยว 2521 : 2) ในยุคปัจจุบัน ซึ่งการท่องเที่ยวเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญที่สุดและรัฐบาลกำลังให้การสนับสนุนอย่างกว้างขวางนั้น หน่วยงานที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน อาทิ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย บริษัททัวร์ โรงแรมต่าง ๆ ควรให้การสนับสนุนการจัดพิมพ์หนังสือท่องเที่ยว ในฐานะที่เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมการท่องเที่ยวประเภทหนึ่ง ในลักษณะต่าง ๆ เช่น การจัดพิมพ์ หรือให้ทุนในการจัดทำ ซึ่งการดำเนินการในลักษณะนี้ นอกจากจะให้ผลในแง่ของการส่งเสริมการท่องเที่ยวแล้ว ยังอาจช่วยกระตุ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ ผู้จัดทำ หันมาสนใจจัดทำหนังสือประเภทนี้เพิ่มมากขึ้น และได้มาตรฐานยิ่งขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับบรรณาธิการ

1. เนื่องจากหนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยหลายชื่อเรื่อง กล่าวถึงจังหวัดหรือสถานที่ท่องเที่ยวแห่งเดียวกัน แต่มีลักษณะอื่น ๆ อาทิ ประเภท วิธีการเขียน ภาพประกอบ ลักษณะรูปเล่ม หรือรายละเอียดของเนื้อหาต่างกัน ในภาวะที่งบประมาณในการจัดซื้อมีจำกัด บรรณาธิการควรคัดเลือกโดยคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อให้ได้หนังสือที่มีคุณภาพดี และมีคุณค่าที่สุด ตัวอย่างเช่น ถ้าต้องการเลือกคู่มือนำเที่ยว 2 ชื่อเรื่องที่กล่าวถึงสถานที่ท่องเที่ยวแห่งเดียวกัน ให้พิจารณาว่า คู่มือนำเที่ยวเล่มใดให้เนื้อหากว้างขวางครอบคลุมหัวข้อเนื้อหาต่าง ๆ อาทิ วัฒนธรรม ภูมิศาสตร์ ข้อเสนอแนะสำหรับนักท่องเที่ยวมากกว่า มีภาพประกอบ แผนที่ แผนที่มากและละเอียดลออกกว่า รวมทั้งลักษณะรูปเล่มดีกว่า เป็นต้น และหากต้องการ

จัดซื้อหนังสือท่องเที่ยวที่จัดทำซ้ำ โดยเฉพาะหนังสือประเภทที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่ และคู่มือแนะนำเที่ยว บรรณาธิการควรพิจารณาว่ามีการเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงรายละเอียดจากฉบับที่พิมพ์ก่อนหน้านี้หรือไม่ และข้อมูลต่าง ๆ ทันสมัยกว่าฉบับเดิมหรือไม่

2. ควรติดตามความเคลื่อนไหวของการจัดทำหนังสือท่องเที่ยว เมืองไทยของหน่วยราชการต่าง ๆ และรัฐวิสาหกิจ อยู่เสมอ เพราะหน่วยงานบางแห่งจัดทำหนังสือท่องเที่ยวขึ้นตามวาระโอกาสสำคัญมีจำนวนจำกัด และไม่มีจำหน่ายทั่วไป ทั้งนี้เพื่อจะได้อีกทอดขอรับหนังสือเหล่านั้นได้ทันเวลาที่

3. ควรมีการรวบรวมบรรณานุกรมหนังสือท่องเที่ยว เมืองไทยที่มีการจัดทำนับแต่แรกเริ่มจนถึงปัจจุบัน เพื่อประโยชน์ในการค้นคว้าและเป็นการควบคุมบรรณานุกรมของหนังสือประเภทนี้ โดยผู้จัดทำอาจรวบรวมรายชื่อหนังสือจากวิทยานิพนธ์ของภาชญา อาจารย์ เรื่อง "การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย" นำมารวมกับรายชื่อหนังสือที่อยู่ในภาคผนวกของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ และค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่ไม่ได้อยู่ในการวิจัยครั้งนี้ด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่กว้างขวางและสมบูรณ์ที่สุด

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษา ความต้องการข้อสนเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย เพื่อวิเคราะห์ว่าหนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย โดยเฉพาะคู่มือแนะนำเที่ยวนั้น มีการใช้ประโยชน์มากแค่ไหน และตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างพอเพียงหรือไม่

2. ควรมีการวิเคราะห์เนื้อหาวารสารการท่องเที่ยว โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเมืองไทย เพื่อให้ทราบว่าเนื้อหาที่นำเสนอ นั้น ส่วนใหญ่ให้ความรู้เกี่ยวกับจังหวัดหรือสถานที่ท่องเที่ยวใด ยังขาดสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใดที่ควรนำเสนอ รวมทั้งเพื่อวิเคราะห์ว่าส่วนใหญ่ให้ความรู้ในแง่ไหน โดยอาจจำกัดประชากร

เฉพาะในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ทั้งนี้เพราะข้อมูลบางอย่างเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวมัก
ล้าสมัยไฉฉา

3. ควรมีการศึกษาวิเคราะห์หนังสือท่องเที่ยวต่างประเทศที่เป็นภาษาไทย
โดยใช้วิธีการเกี่ยวกับการวิจัยครั้งนี้ ทั้งนี้เพราะหนังสือประเภทนี้จัดพิมพ์ออกมามากใน
ปัจจุบัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย